

ARAŞTIRMA NEDİR?

Araştırma teriminin pek çok tanımı yapılmıştır.

TDK'na (Türk Dil Kurumu) göre;

“Bilimle ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma olarak “ tanımlanmıştır.

Karasar'a göre;

“Araştırma sorunlara güvenilir çözümler aramak amacıyla, planlı ve sistemli olarak, verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir.

ARAŞTIRMALARIN SINIFLANDIRILMASI

Literatüre bakıldığında araştırmalar farklı ölçütler temel alınarak sınıflandırılır.

1. Temel aldıkları felsefeye, bakış açısına göre nicel ve nitel araştırma olarak sınıflandırılır.
2. Araştırmalar veri toplama tekniklerine göre görgül (ampirik ve gözleme dayalı) ve belgesel araştırmalar olarak sınıflandırılır
3. Araştırmalar kullanılan veri özelliğine göre Birincil veriye dayalı ve ikincil veriye dayalı araştırmalar olarak sınıflandırılır
4. Araştırmalar amaçlarına göre, temel ve uygulamalı araştırmalar olarak sınıflandırılır
5. Araştırmalar verilerin toplanma zamanına göre anlık, kesitsel ve boylamsal olarak sınıflandırılır
6. Araştırmalar, gözlem birimi, denek (katılımcı) sayısına göre tek denekli ya da çok denekli araştırmalar olarak sınıflandırılır.
7. Araştırmalar deneme, ölçme koşullarına göre gruplar arası araştırmalar-desenler, grup içi araştırma-desenler, karışık desenler olarak sınıflandırılır.

1. Temel aldıkları felsefeye göre araştırmalar nicel ve nitel desenler olarak ikiye ayrılır:

Problemin çözümünde, izlenecek işlem ve basamakları, akıl yürütme yolları bazı teknik ve taktikler bulunur. Bunların dayandığı bilim felsefeleri birbirlerinden farklı olabilir. Dayandıkları felsefeler değişince, araştırma süreci veri toplama ve analiz yöntemleri de değişir.

NİCEL DESENLER: Nicel araştırma yöntemi pozitif bilim anlayışını temel alır. Gerçekliği araştırmacıdan bağımsız gören, kendi dışında olan gerçekliğinde nesnel olarak gözlenip, ölçülüp analiz edilebileceğini kabul eden pozitivist görüş nicel araştırmaları tanımlamaktadır. En basit anlamda nicel verilerin toplanması ve analizini gerektiren çalışmalardır. Değişkenler arasındaki ilişkiler kanıtlanmaya çalışılır. Araştırmacının genelleme yapmak, tahminlerde bulunmak ve nedensellik ilişkisini açıklamak gibi bir amacı vardır. Nicel araştırma yapanlar genellikle çalışmalarını, gerçekler ile duyguların birbirinden ayrılabilirdiği ve dünyanın keşfedilebilecek gerçeklerden oluşan “tek gerçektir” inancına dayandırır.

NİTEL DESENLER: Yorumlayıcı (Hermeneutik- Hermenütik), postpozitivist ve post modern bilim felsefesini temel alır.

En basit anlamda nitel verilerin toplanmasını ve analizini gerektiren çalışmalardır.

Durumları ve olayları katılımcıların bakış açılarından anlamaya çalışırlar. Nitel araştırmacılar çoğunlukla belirli bir durumun ötesinde genelleme yapmaya çalışmazlar, ancak uygulanabilirliğini ölçmek amacıyla bunu okuyucuya bırakabilirler.

Genelleme oldukça sınırlıdır. Bu tür araştırmalar olaylar arasındaki ilişkiye dair hipotez ve kuram üretmek amacıyla desenlenebilir. Ya da değişkenler arasındaki örüntüyü ortaya koymaya yönelik model üretme çabası olabilir ve böyle çalışmalarda genellemeden söz edilebilir.

2. Araştırmalar veri toplama tekniklerine göre görgül ve belgesel araştırmalar olarak sınıflandırılır:

Görgül araştırmalar, araştırma sorularını cevaplama ihtiyacı duyulan verilerin anket, gözlem, görüşme gibi çeşitli araçlarla toplandığı çalışmaları tanımlar.

Belgelere- dökümana dayalı araştırmalar ise programlar, yönetmelikler, kitaplar, kitaplar, gazeteler, raporlar gibi çeşitli yazılı ya da elektronik ortamda kayıtlı olan verilerin analizine dayalı yürütülen çalışmaları tanımlar.

3. Araştırmalar kullanılan veri özelliğine göre Birincil veriye dayalı ve ikincil veriye dayalı araştırmalar olarak sınıflandırılır:

İhtiyacı duyulan verilerin araştırma için toplanması birincil veriye dayalı araştırmaları tanımlar.

Analizin daha önce derlenmiş ve kayıt altına alınmış verilere dayalı yapılması ikincil (tepkisiz) verilere dayalı araştırmaları tanımlar.

4. Araştırmalar amaçlarına göre, temel ve uygulamalı araştırmalar olarak sınıflandırılır:

Temel araştırmalar: Bir alanla ilgili kuram oluşturmak, ya da var olan kuramı güçlendirmek, ona katkıda bulunmak, kuramı test etmek üzere yapılan araştırma türüdür. Bu araştırmada "Bilim bilim içindir" önermesi temele alınmıştır. Veriler o bilim dalı için uzun bir zamanda ve daha geniş bir alanda toplanır. Bunlardan genel ilkeler, kuramcılar ve kuramlar oluşturulur. Temel araştırmalarda elde edilen sonuçlar hem bu gün hem de gelecek için kullanılabilir. O zaman kadar yapılan araştırmalar analiz edilerek yeni bir kuram oluşturulurken, ya da var olan desteklenirken meta analiz ve meta değerlendirme yapılabilir.

Uygulamalı araştırmalar: Yaşanan bir sorunu çözmeye, bir durumu iyileştirmeye yönelik çalışmalardır. Bu tür araştırmalar için bilim adamı olma zorunluluğu yoktur. Örneğin bir eğitim programının geliştirilmesine yönelik çalışmalar, öğretimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar, sınıftaki, okuldaki bir eğitim sorununu belirlemeye ve uygun çözümler bulmaya dönük eylem araştırmaları, araştırma geliştirme çalışmaları bu kapsamda değerlendirilir.

5.Araştırmalar verilerin toplanma zamanına göre anlık, kesitsel ve boylamsal olarak sınıflandırılır:

İhtiyaç duyulan verilerin belirlenen bir aralıkta toplanması anlık, aynı gruptan çeşitli zaman aralıklarında toplanması boylamsal çalışmaları tanımlar. Aynı grup üzerinde boylamsal bir çalışmanın zaman, maliyet ve kontrol gibi güçlükler nedeniyle yapılamaması durumunda grubun zamana bağlı değişimini temsilen alt grupların tek bir zamanda seçilip verilerin toplanması ise kesitsel araştırmaları tanımlar.

rn. Yaşa göre sosyal gelişimlerin incelendiği bir çalışmada 2-5 yaş aralığından altışar ay aralıklı 8 alt grubun tanımlanarak çocukların seçilmesi ve bu alt gruplardan elde edilen verilere göre çocukların yaşa göre sosyal gelişimlerinin belirlenmesi buna örnektir.

6.Araştırmalar, gözlem birimi, denek sayısına göre tek denekli ya da çok denekli araştırmalar olarak sınıflandırılır:

Tek denekli araştırmalarda temel karşılaştırma deneğin zamana bağlı olarak gösterdiği gelişimle ilgilidir.

Verilerin çok sayıda denekten toplandığına işaret eden çok denekli araştırmalar, bağımlı değişken üzerinde etkisi incelenen faktör (bağımsız değişken) sayısı temel alındığında tek faktörlü ya da çok faktörlü araştırmalar olarak ikiye ayrılır.

Çok faktörlü araştırmalar faktöryel desen olarak da bilinir.

7. Araştırmalar deneme, lme koşullarına göre gruplar arası araştırmalar-desenler, grup içi araştırma-desenler, karışık desenler olarak sınıflandırılır:

Araştırmanın katılımcılarının etkisi test edilen bir faktöre (bağımsız değişkene) göre alt gruplara ayrılması ve her bir alt gruptaki bireylerin ötekilerinden bağımsız olarak llmesi gruplar arası deseni tanımlar. Bu desende bir ya da daha çok kategorik değişkene göre oluşan bağımsız alt gruplar vardır.

Grup içi araştırma ise, bir araştırma grubunun en az iki farklı zamanda bağımlı değişkene ait özelliklerinin aynı ya da paralel bir araçla llmesini tanımlar. Burada aynı denekler üzerinde aynı ya da paralel araçla elde edilen tekrarlı ölçümler söz konusu olduğundan araştırma, aynı zamanda tekrarlı ölçümler deseni olarak da bilinir.